

Το MIT και το ΕΜΠ

Θ. Π. ΛΟΥΚΑΚΗΣ

Το να γράφει κανείς για την πρόποσα λειτουργία των Ελληνικών Πανεπιστημίων τη στιγμή που βρίσκονται σε αφασία, θα μπορούσε να θεωρηθεί αφελές. Εγώ όμως είμαι αισιόδοξο άτομο και έχοντας περάσει δέκα χρόνους της ζωής μου στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης (M.I.T.) και σαράντα στο Πολυτεχνείο (Ε.Μ.Π.), κρίνω ότι μία συγκριτική αντιπαραβολή της (οικονομικής) διαχείρισής τους και των στόχων τους θα φωτίσει το δρόμο προς την πρόοδο.

Και ας δούμε εν ριπή οφθαλμού τα του M.I.T.:

* «Ιδιωτικό» Τεχνικό Πανεπιστήμιο, που διοικείται από επαγγελματίες μάνατζερς, οι οποίοι επιλέγονται από ομάδα επιφανών πολιτών! Στην ουσία είναι κοινωφελής οργανισμός. Οι ακαδημαϊκοί κάνουν μόνο τα ακαδημαϊκά. Οι επικεφαλής των Σχολών και οι κοσμήτορες επιλέγονται από το μάνατζμεντ. Οι καθηγητές έχουν υποχρεωτική παρουσία 32 ώρες την εβδομάδα και οι φοιτητές «δουλεύουν» περίπου 60 ώρες την εβδομάδα.

* Στατιστικά στοιχεία: Φοιτητές 10.252 (4.112 προπτυχιακοί, 6.140 μεταπτυχιακοί), Σχολές 34, Καθηγητές 992, Λοιπό διδακτικό προσωπικό 600.

* Προϋπολογισμός (έσοδα) 2005 σε εκατ. δολ.: Δίδατρα 293 (που επιστρέφονται στο σύνολό τους στους φτωχούς και καλούς φοιτητές, ως βοηθήματα!), Επιχορηγούμενη έρευνα 560, Εκμετάλλευση ιδιαιτέρας περιουσίας (από επαγγελματίες) 293, Λοιπά έσοδα (απόφοιτοι, κλπ.) 369. Σύνολο 1.515.

* Γραφείο Επιχορηγούμενης Έρευνας: Σκοπός η διεκπεραίωση όλων των ενεργειών που αφορούν σε προγράμματα επιχορηγούμενης έρευνας. Χρηματοδότες: Δημόσιοι φορείς κατά 89%, Ιδιωτικές εταιρείες κατά 11%. Συνολικά έσοδα 560 εκατ. δολ. Προσωπικό 45.

* Διάχυση Τεχνολογίας: Πρόγραμμα διασύνδεσης με τη Βιομηχανία (χρήστες 200 μεγάλες εταιρείες, προσωπικό 45), Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας (σκοπός η εκμετάλλευση της διανοητικής ιδιοκτησίας του M.I.T. με όλους τους δυνατούς τρόπους, προσωπικό 35 άτομα), Κέντρο Επιχειρηματικότητας (σκοπός η διευκόλυνση της ακαδημαϊκής κοινότητας στη δημιουργία νέων εταιρειών, προσωπικό 8). Συνολικό προσωπικό διάχυσης τεχνολογίας 88 άτομα.

Απόδοση της διάχυσης τεχνολογίας: Καθαρά κέρδη για το 2005, 22,5 εκατ. δολ., που ισοδυναμούν σε ποσοστό 1,5% του συνολικού προϋπολογισμού.

Τα «αντίστοιχα» προς τα του M.I.T. στοιχεία του Ε.Μ.Π. είναι:

* Δημόσιο Τεχνικό Πανεπιστήμιο, που διοικείται από «ερασιτέχνες» (σε θέματα διοίκησης μεγάλων οργανισμών) καθηγητές. Η διοίκηση του Ιδρύματος και οι επικεφαλής των Σχολών εκλέγονται με κομματικά κυρίως κριτήρια. Οι καθηγητές έχουν (μη ελεγχόμενη) υποχρεωτική παρουσία 20 ώρες την εβδομάδα και οι φοιτητές παρακολουθούν τα μαθήματα ή «δουλεύουν» κατά το δοκούν.

* Στατιστικά στοιχεία: Φοιτητές (μαζί με τους... αιώνιους) 14.248 (12.836 προπτυχιακοί, 1.412 μεταπτυχιακοί), Σχολές 9, Καθηγητές 622.

* Προϋπολογισμός 2005 σε εκατ. δολ.: Κρατική επιχορήγηση 85, επιχορηγούμενη έρευνα 65, παροχή τεχνολογικών υπηρεσιών 20. Σύνολο 170.

* Επιτροπή Επιχορηγούμενης Έρευνας (Ε.Δ.ΕΙ.Α.). Η χρηματοδότηση της έρευνας είναι ουσιαστικά κρατική στο σύνολό της (Ε.Ε. - κυρίως - και κράτος). Η χρηματοδότηση της παροχής τεχνολογικών υπηρεσιών (που είναι συναλλαγές με Φ.Π.Α.) είναι επίσης κατά 75% κρατική. Στους

20 πρώτους χρήστες των υπηρεσιών του Ε.Μ.Π., οι 19 ανήκουν στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Συνολικά έσοδα 85 εκατ. δολ. Προσωπικό 38.

* Διάχυση Τεχνολογίας: Στο Ε.Μ.Π. λειτουργεί από το 1996 το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας (Γραφείο Διαμεσολάβησης), με βασικό σκοπό τη διευκόλυνση της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων που παράγονται στο Ε.Μ.Π., καθώς και την προώθηση των τεχνολογικών υπηρεσιών, που παράγονται από τις 165 Εργαστηριακές Μονάδες Παροχής Υπηρεσιών του Ιδρύματος. Η Διοίκηση του ΕΜΠ όμως δε θεωρεί κατά τα φαινόμενα τη διάχυση τεχνολογίας αξιόλογο στόχο και η σχετική βαριά δουλειά του GMT γίνεται κυρίως από εμένα (αμισθί) και δύο (λίαν αξιόλογες) συνεργάτιδες μου, που πληρώνει...η ΓΓΕΤ!

* Απόδοση της διάχυσης τεχνολογίας: Τα «κέρδη» της παροχής υπηρεσιών, είναι 2 εκ. δολ. ετησίως, ήτοι το 1,18% του συνολικού προϋπολογισμού.

Οπότε, συγκρίνοντας τη λειτουργία των δύο καλών τεχνικών Πανεπιστημίων, προκύπτει ότι η κύρια διαφοροποίησή τους έχει σχέση με τον τρόπο (οικονομικής) διοίκησής τους και με το πώς αντιλαμβάνονται την υποχρέωσή τους να συμβάλλουν ευθέως στην ανάπτυξη της χώρας. Παράδειγμα δε των ιδιαιτεροτήτων διοίκησης και διαχείρισης στο Ε.Μ.Π. είναι:

Όλη η διαχείριση της (μικρής) ιδιαιτέρας περιουσίας (οι πλούσιοι απόφοιτοι δε φαίνεται να συμπαθούν το Ίδρυμα) καθώς και των σημαντικών διαθέσιμων μετρητών (65 εκατ. δολ.) της Επιτροπής Ερευνών γίνεται από ομάδα καθηγητών, υπό το πέλμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Αυτό δε παρά το γεγονός ότι η Πολιτεία (επί ΠΑΣΟΚ) έχει δώσει στα Πανεπιστήμια τη δυνατότητα διαχείρισης μέσω της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας Ε.Μ.Π., στην οποία όμως ουδέν έχει μεταβιβαστεί! Επιπλέον, το Ε.Μ.Π. παρ' όλη την ερευνητική ισχύ του δεν έχει καν πολιτική πάνω σε θέματα ευρεσιτεχνιών, σε πλήρη αντίθεση με το Μ.Ι.Τ. που παράγει σωρηδόν εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, που σφόδρα συμβάλλουν στην ευημερία της χώρας. Τέλος, το Ε.Μ.Π. δεν απέκτησε ποτέ Σχολή Οικονομολόγων Μηχανικών και Διοίκησης Επιχειρήσεων και δεν υπάρχουν διακριτά μαθήματα Επιχειρηματικότητας, παρά τη σχετική επιχορήγηση του ΥΠΕΠΘ!

Ο κ. Θόδωρος Π. Λουκάκης είναι μη-ομότιμος καθηγητής, επικεφαλής του Γραφείου Μεταφοράς Τεχνολογίας και πρόεδρος της Ένωσης Αποφοίτων του Πολυτεχνείου.